

مرجان حاجی رحیمی، روزنامه نگار میراث فرهنگی جزو اولین کسانی است که پایش به مقبره خشایارشا رسیده است

شنیدن کی بود مانند دیدن

آزاده باقری

روزنامه نگار

«من نخستین خبرنگار رسانه سراسری هستم که به داخل آرامگاه خشایارشا در مجموعه نقش رستم هخامنشی قدم گذاشتم.» این جمله‌ای است که مرجان حاجی رحیمی، روزنامه نگار حوزه میراث فرهنگی در صفحه اینستاگرام خود نوشته است. تجربه متفاوتی که نه تنها برای هر اهل رسانه‌ای یک آرزوست، بلکه برای هر شهروندی هم این اتفاق دور از ذهن خواهد بود، چون این محوطه هنوز برای بازدید عموم باز نشده و کمتر کسی پا به این محوطه تاریخی عظیم و منحصر به فرد گذاشته است. برای همین می‌توان گفت این خوش اقبالی یک خبرنگار است که توانسته در طول تجربه کاری‌اش سری هم به این مجموعه بزند و اجازه ورود پیدا کند. همین موضوع بهانه‌ای شد تا با او به گفت‌وگو بپردازیم.

که داخل این صخره قرار دارد توضیح می‌دهد: «آنچه من دیدم دو قبر داخل هم‌دیگر در آنجا وجود داشت که شکل مقبره را مانند غار کرده است. دو قبر پشت سر هم قرار گرفته که دسترسی به قبر پشتی کار دشواری به نظر می‌رسد. این قبرها مانند یک گنبد سنگی هستند و درهای تابوت آن حالت محدب داشته که نمای جالبی را ایجاد کرده است.»

تماشای نقش برجسته‌ها از نزدیک ترین فاصله ممکن

اما تمام ماجرای مقبره خشایارشا آرامگاه این پادشاه نیست، بلکه نقش برجسته‌ها و آثاری که از آن دوران باقی مانده است هم جزو شگفتی‌های این مجموعه به حساب می‌آید که مرجان از این موضوع هم غافل نمانده است: «تماشای از نزدیک نقش برجسته‌ها حس بسیار خوبی را منتقل می‌کرد. به خصوص این که از نزدیک‌ترین فاصله این نقش برجسته‌ها را می‌توانی ببینی بسیار هیجان انگیز و جالب است. برای همین هم از جمله موضوعاتی که نظر من را بسیار به سمت خود جلب کرد نقش‌های سنگی بود که روی سطح آرامگاه خشایارشا کنده شده و هر کدام با نقش کناری‌اش فرق می‌کرد. انواع کفش‌های گوناگون از کفش، صندل، چکمه و... به پا داشتند و این جزئیات را فقط زمانی که به این نقش برجسته‌ها نزدیک باشی می‌توانی ببینی.»

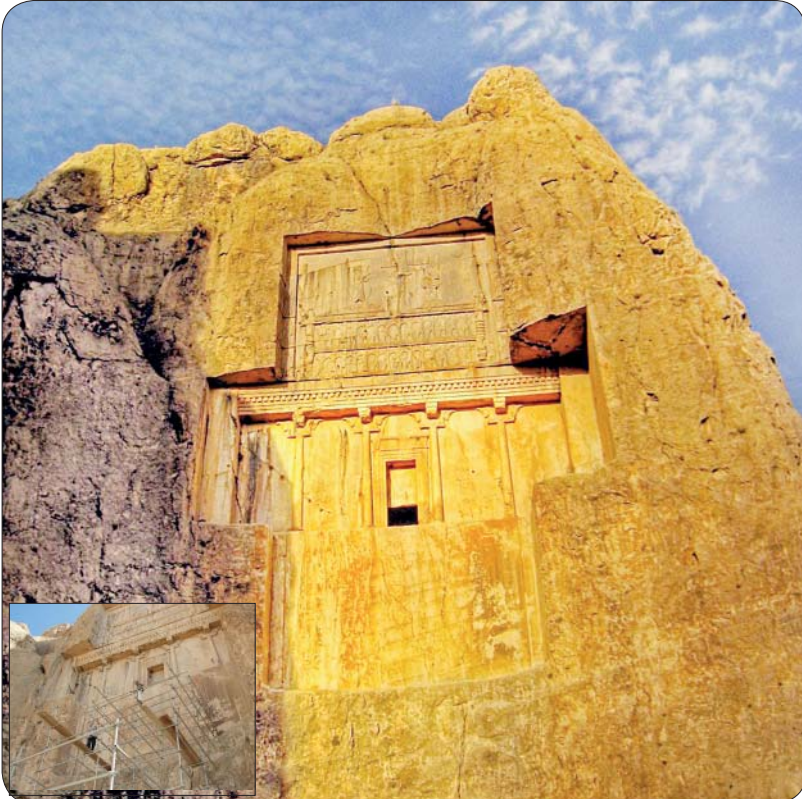
شاید روزی آرامگاه داریوش اول را دیدم

به حاجی رحیمی وعده داده‌اند بار دیگر که به نقش رستم بیاید می‌تواند آرامگاه داریوش اول را هم ببیند: «یک قبر دیگر آنور نقش رستم وجود دارد که برای داریوش اول است. این آرامگاه دهلیز مانند است و اتاق اتاق بوده و مانند غار داخل کوه را کنده‌اند. این آرامگاه در دل صخره بسیار عجیب است و به من گفته‌اند اگر سری بعدی بیایم و داربست زده باشند می‌توانم آنجا را هم از نزدیک ببینم. این مقبره کاملاً تخصصی‌تر از آرامگاه خشایارشا، پسر داریوش اول ساخته شده است و به نظر تماشایی‌تر و جذاب‌تر هم خواهد بود.»

مرجان حاجی رحیمی سال‌هاست در حوزه میراث فرهنگی کار کرده و جزو خبرنگاران با سابقه این زمینه است که تاکنون موفق شده بسیاری از مکان‌های تاریخی کشور را از نزدیک ببیند، اما تجربه دیدن مقبره خشایارشا برای او یکی از بزرگ‌ترین و بهترین تجربیاتش است و می‌گوید: «وقتی قرار شد به من اجازه ورود به چنین محوطه تاریخی را بدهند در پوست خود نمی‌گنجیدم. اتفاق بسیار هیجان انگیز و جالبی بود. برای همین هم هیجان زده بودم و هم نمی‌دانستم قرار است با چه پدیده‌ای روبه‌رو شوم. البته وقتی دیدم مجبورم از روی پله‌هایی که بر داربست قرار گرفته عبور کنم تمام بدنم را رعشه فرا گرفته بود. چون حسای از ارتفاع می‌ترسم اما با این حال گذاشتم ترسم مانع از رفتنم شود. پا روی پله‌ها گذاشتم و شاید طی کردن این مسیر بیش از نیم ساعت طول کشید؛ اما بالاخره تمام شد و من وارد خفره صخره شدم.»

بر حیرتم بیافزود

این خبرنگار میراث فرهنگی که سال‌هاست تجربه‌اش تماشای آثار تاریخی است با هیجان سیری ناپذیری به تماشای آنچه از نزدیک دیده، می‌پردازد تا مبادا ثانیه‌ای از لحظاتی که در اختیارش گذاشته‌اند را از دست بدهد: «وقتی وارد این محوطه شدم عظمت آن من را فراگرفت. در جایی قرار داشتیم که مقبره یکی از بزرگ‌ترین پادشاهان تاریخ ایران در آن دفن شده بود و برای همین حس عجیبی در فضا حاکم بود. این که روحش هنوز آنجا هست خیلی جالب بود.» البته حاجی رحیمی به این نکته اشاره می‌کند در مقبره جسدی یافت نشده است و تعبیرهای مختلفی درباره این که چرا در این مقبره مانند مقبره کوروش جسدی یافت نشده وجود دارد: «روایت‌ها در مورد جسد داخل این آرامگاه زیاد است. آنچه در حال حاضر وجود دارد یک خفره خالی است و این که مانند پاسارگاد، مقبره کوروش اسکلتی در آن وجود ندارد. عده‌ای می‌گویند بعد از حمله اسکندر، جسد برده شده است. چون به هر حال جسد یک پادشاه باید با طلا و جواهر دفن شده باشد.» او در توصیف مقبره‌هایی

پشت صحنه یک تجربه عجیب

به زودی گردشگران هم می‌توانند از مقبره بازدید کنند

چه شد که این خوش اقبالی را داشتی که جزو اولین کسانی باشی که وارد مقبره خشایارشا شوی؟

برای نمایشگاه گردشگری شیراز به عنوان خبرنگار رفته بودم و در این شهر من با یکی از بهترین باستان شناس‌های ایران به نام دکتر کامیار عبدی که در دانشگاه شیراز باستان‌شناسی تدریس می‌کند، آشنا هستم. او یکی از بزرگ‌ترین هخامنشی شناس‌های ایران است. وقتی به او گفتم به شیراز آمده‌ام به من پیشنهاد داد اگر تخت جمشید

را دوست دارم ببینم می‌توانم این کار را انجام دهم. من هم پذیرفتم و برای تصویربرداری به تخت جمشید رفتم تا گزارشی تهیه کنم. وقتی به آنجا رفتم آقای عبدی به من گفت دوست داری تو را به جایی ببرم که تا به حال نرفته‌ای؟ گفتم کجا؟ گفت نقش رستم. گفتم آنجا را دیده‌ام. گفت اما نه آنجا که من می‌خواهم تو را ببرم.

در این زمان بود که فهمیدی می‌توانی به درون آرامگاه بروی؟

آرامگاه خشایارشا سالم‌ترین آرامگاه از مجموعه نقش رستم است. همیشه دوست داشتم برای یک بار هم شده این آرامگاه را از نزدیک ببینم و وقتی دیدم کلید آورده‌اند که می‌توانیم وارد شویم دیگر از هیجان در پوست خودم نمی‌گنجیدم. منتهی من فوبیای ارتفاع دارم؛ اما به خاطر دیدن آنجا سعی کردم به فوبیای خودم غلبه کنم. نیم ساعت بالا رفتن من طول کشید و ارتفاعش هم زیاد بود؛ اما به خودم این نوید را می‌دادم که قرار است آرامگاه یکی از بزرگ‌ترین پادشاهان هخامنشی را ببینی.

پس برای پایین آمدن هم حسابی به در دسر افتاده بودی؟

دقیقا، وقتی بالا رفتم و مصاحبه و گزارش تهیه کردم برای پایین آمدن هم به دلیل همان فوبیایی که داشتم باز به سختی توانستم مسیر برگشت را طی کنم، اما می‌آرزد. وقتی پایین آمدم دو توریست روسی آمدند و به من گفتند چطور بالا رفتی؟ گفتم من خبرنگار هستم. گفتن ما هم می‌خواهیم بالا برویم. گفتم شما نمی‌توانید. گفتند چرا نمی‌شود؟ حتی پول هم بدهیم نمی‌شود؟ من در آن زمان خیلی ناراحت شدم. با خودم گفتم این خارجی‌ها تصورشان این است در ایران پول بدهند هر کاری دوست داشته باشند می‌توانند انجام دهند!

تا کی قرار است بازدید از این آرامگاه برای عموم آزاد شود؟

مدیر پایگاه تخت جمشید و نقش رستم گفته است که به زودی در این فضا تسهیلاتی برای بالا رفتن گردشگران در نظر گرفته خواهد شد؛ اما کی؟ هنوز معلوم نیست.

تعمیرات قرار است تا چه زمانی ادامه پیدا کند؟

هنوز هم فعالیت در نقش رستم به مرحله مرمت و تعمیر نرسیده و به دنبال روشی هستند برای مرمت سنگ چون ایران تا به حال چنین مرمت سنگی نداشته که مهم‌ترین دلیل آن بودجه است و اینکه اثر تاریخی وجود دارد که این پروژه بین آن گم است. همچنین از آنجا که می‌خواهند نقش رستم را هم به ثبت جهانی برسانند و آن را الحاق پروژه تخت جمشید کنند برای همین لازم است تا دستی بر سر و روی آن بکشند.